

N:o 53.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 April 1886, kl. 3 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål.

Kongl. Maj:t har under den 22 sistlidne Januari till Riksdagen aflåtit en så lydande proposition:

»Sedan Nya Lagberedningen, enligt nådigt uppdrag, på de grunder, som äro angifna i Beredningens den 6 Juni 1884 afgifna betänkande angående rättegångsväsendets ombildning, utarbetat ett förslag till lag angående vissa bestämmelser om rättegången i brottmål, och nämnda förslag undergått föreskrifven granskning i Högsta Domstolen, vill Kongl. Maj:t, med öfverlemnande af de i Statsrådet och Högsta Domstolen i ärendet hållna protokoll, härmed jemlikt 87 § Regeringsformen hafva i nåder föreslagit Riksdagen att antaga bifogade förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål».

Det propositionen bifogade lagförslaget finnes här nedan i detta utlåtande intaget.

Propositionen har af Kamrarne blifvit hänvisad till handläggning af Lag-Utskottet; och får Utskottet, som numera fullbordat granskningen af den Kongl. propositionen, härmed öfver densamma till Riksdagen afgifva utlåtande.

Vid en jämförelse mellan det nu föreliggande lagförslaget, å ena sidan, och de för närvarande gällande lagbestämmelserna i förevarande ämnen med den utveckling, de i tillämpningen erhållit, å andra sidan, finner man, att

förslaget icke innehåller några väsentliga nyheter. De ämnen, hvilka i förslaget behandlas, stå också i ett så nära sammanhang med så väl domstolsorganisationen som ock hela rättegångsförfarandet i brottmål, att det icke lärar varit möjligt att vid deras utbrytande ur Nya Lagberedningens förslag till rättegångsväsendets ombildning komma till ett annat resultat i afseende å omfattningen af de nu föreslagna förändringarna. Vid sådant förhållande och då praxis på ett sätt, hvaröfver klagomål sällan försports, utfyllt de luckor, som onekligen förefinnas i nu gällande lagstiftning, synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke med framläggandet af förevarande förslag kunnat anstå till dess det visat sig, i hvilken riktning det vidare arbetet på förbättringar i vår processlagstiftning kommer att gå. Emellertid måste det å andra sidan erkännas vara principiellt origtigt att i så vidsträckt mån, som hittills varit fallet, åt domstolarnes och öfriga myndigheters praxis öfverlemna det närmare reglerandet af de i föreliggande lagförslag behandlade förhållanden, hvilka äro af en djupt ingripande betydelse för de enskilde statsmedlemmarnes frihet och välfärd. Då härtill kommer, att förslaget i sin helhet, ej mindre i hvad det endast utgör en kodifikation af redan nu tillämpade rättsregler än äfven i de nya bestämmelser, som deri meddelas, synes vara af en, med hänsyn till öfriga nu bestående processuella förhållanden, tillfredsställande beskaffenhet, lära de ofvan antydda omständigheterna icke böra utgöra hinder för dess antagande, äfven om man kan förutsätta, att dess innehåll i en icke alltför aflägsen framtid måste underkastas förändringar i sammanhang med rättegångsväsendets fullständiga ordnande.

Under det föreliggande förslagens granskning har Utskottets uppmärksamhet blifvit fäst å en omständighet, som under dess förberedande behandling icke synes hafva tagits i betraktande, nemligen i hvad mån detsammas antagande kan inverka på den särskilda form af rättegång i brottmål, som gäller för krigsdomstolarne. I 64 § af förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes den 11 Juni 1868 stadgas: »I allt öfrigt, som ej här ofvan utsatt är, lände, i afseende på rättegång vid krigsdomstol, till efterrättelse hvad i allmän lag eller särskilda författningar om rättegång i brottmål och hvad dertill hörer finnes föreskrifvet, der det tillämpligt är.» Af såväl innehållet i denna § som ock af de naturliga reglerna för förhållandet mellan allmän lag och speciallag drager Utskottet den slutsats, att i de fall, der bestämmelserna i förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes i ett eller annat afseende befinnas afvikande från föreskrifterna i det nu föreliggande lagförslaget, de förstnämnda bestämmelserna fortfarande skola tillämpas, äfven om förslaget varder upphöjdt till lag. Utskottet, som icke ansett nödigt att ingå i någon fullständig undersökning af alla de fall, der en sådan afvikelse eger rum, inskränker sig till att såsom exempel anför

följande båda fall: I 2 § af 1 kapitlet i förslaget öfverlemnas åt åklagaren att pröfva, huruvida hos honom gjord angivelse om brott är grundad på sannolika skäl, så att åtal må anställas. Någon sådan pröfningsrätt tillkommer ej de myndigheter, som ega besluta om åtal för brott hörande under krigsdomstols behandling; jemför 27, 28 och 29 §§ i ofvan åberopade förordning, 28 § sådan den lyder genom förordningen den 7 Oktober 1881. I olikhet med hvad i förslagets tredje kapitel föreskrifves om villkoren för häktning, stadgas i 60 § af förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes: »Varder rymmare, som till manskapet hör, ertappad, då skall han i häkte tagas. — Lag samma vare, om officer, som begått rymningsbrott, därför honom, enligt strafflagen för krigsmagten, kan ådömas annat straff än blott afsättning.» Dessa bestämmelser lära enligt Utskottets åsigt bibehålla gällande kraft utan afseende å hvad om villkoren för häktning i allmänhet varder stadgade.

I anledning af föreskriften i 18 § af förslagets tredje kapitel, att ransaking med häktad person skall börjas å landet inom tio dagar och i stad inom tre dagar, efter det hos Rätten eller domaren blifvit anmältdt, att målet hänskjutits till domstol, torde någon tvekan kunna uppstå, när sådan anmälan bör anses hafva skett i afseende å mål, som skola handläggas af krigsrätt. Dessa domstolar äro nemligen ej permanenta, utan sammankallas, då sådant finnes erforderligt; och man kunde vid slikt förhållande ifrågasätta, att nyssnämnda tid borde räknas från det anmälan skett hos någon af krigsrättens ledamöter, exempelvis auditören. För ett dylikt antagande synes dock stöd i lagens uttryckssätt saknas, hvarför man måste anse, att sådan anmälan, som i nämnda § afses, ej kan ske annorlunda än hos den samlade krigsrätten. Deremot synes det åligga den befälhafvare, som enligt 5 § af förordningen om krigsdomstolar eger förordna krigsrätt, att, i öfverensstämmelse med de i förslaget meddelade föreskrifter för Konungens Befallningshafvande och polismyndighet, tillse, att onödigt dröjsmål ej eger rum med målets hänskjutande till domstol och verkställande af anmälan derom hos domstolen, hvilket i nu ifrågavarande fall betyder skyndsamt sammankallande af krigsrätten.

Innan Utskottet öfvergår till en framställning af de få anmärkningar, till hvilka Utskottet funnit förslaget gifva anledning, vill Utskottet i korthet beröra ytterligare en omständighet, som vid förslagets granskning inom Utskottet blifvit framhållen, men icke ansetts böra föranleda någon ändring i förslagets bestämmelser. Den erinran mot förslaget, som sålunda gjorts, afser den vidsträckta befogenhet, som förslaget i åtskilliga afseenden tillägger polismyndigheterna, särskildt med afseende å den i andra kapitlet behandlade förundersökningen.

Det är bekant, att lagstiftarne i åtskilliga främmande land funnit nödigt att öfverlemna denna del af förfarandet i brottmål åt särskilda domare (undersökningsdomare), hos hvilka naturligtvis finnas bättre förutsättningar än hos de underordnade polismyndigheterna i vårt land för att undersökningen skall verkställas på sådant sätt, att kränkning af enskilde medborgares rätt ej derigenom sker. Då emellertid förhållandena hos oss hittills ej medgifvit införande af sådana särskilda domare, har förundersökningen måst anföras till polismyndigheterna. Men skall det med denna undersökning afsedda ändamål kunna vinnas, måste också den myndighet, åt hvilken undersökningen uppdrages, utrustas med sådan befogenhet, att myndigheten med utsigt till framgång kan bedriva densamma. Härtill torde äfven kunna läggas, att om man ock hos de tjenstemän, åt hvilka på landsbygden förundersökningen i regeln är anförtrodd, nemligen länsmännen, icke i allmänhet kan förutsätta så stora insigter, som i förevarande afseende vore önskvärdt, erfarenheten dock icke gifver stöd åt det antagande, att deras utrustande med alla för den förberedande undersökningens ändamålsenliga bedrivande nödiga befogenheter skulle medföra någon fara för statsmedborgarnes personliga frihet samt öfriga rättigheter. I sådant afseende vill Utskottet särskildt hänvisa till det sätt, hvarpå desse tjenstemän utöfvat den rätt att efter egen pröfning företaga häktning, som redan för närvarande tillkommer dem. Den ytterligare utvidgning af deras befogenhet, som nu föreslås, bör för öfrigt vara egnad att ytterligare stärka deras känsla af ansvar och dermed följande förpligtelser, på samma gång som deras bildningsgrad under den fortgående samhällsutvecklingen torde komma att alltjemt höjas.

Såsom redan blifvit antydt, har Utskottet funnit förslagets detaljbestämmelser icke gifva anledning till några väsentliga anmärkningar. I sammanhang med redogörelsen för de obetydliga ändringar i samma bestämmelser, som Utskottet ansett sig böra föreslå, vill Utskottet äfven fästa Riksdagens uppmärksamhet vid några särskilda stadganden i förslaget, hvilkas tolkning vid förslagets behandling inom Utskottet föranlett någon tvekan.

I 5 § af första kapitlet stadgas: »Målsegande eger tala å brott utan att anlita allmän åklagare. Hör brottet under allmänt åtal, skall dock åklagaren om sådan talans anställande underrättas så tidigt, att han kan i målet föra talan.» I afseende å denna bestämmelse har någon tvekan yppats, huruvida densamma innefattar hinder för domstolen att företaga målet till *handläggning*, innan åklagaren blifvit behörigen underrättad, eller om dermed endast afses, att målet icke får *afdomas*, förr än föreskrifven underrättelse blifvit åklagaren meddelad. Utskottet, som för sin del, i likhet med Statsrådet och Chefen för Justitiedepartementet och på de af honom till statsrådsprotokollet den 22 sistlidne Januari anförda skäl, anser den grundsatsen rig-

tig, att målet icke bör till handläggning företagas, förr än målseganden visat, att det nämnda villkoret blifvit uppfyllt, finner också denna grundsats vara i §:ns anförda lydelse tillräckligt tydligt uttryckt, hvarför Utskottet icke velat föreslå någon ändring deri.

I anledning af det i 4 § af andra kapitlet förekommande uttrycket »den åklagare, som är behörig att åtala brottet», vill Utskottet erinra, att flere än en åklagare kunna vara behörige att åtala samma brott, hvarför det i sådana fall är tillräckligt, att en af desse underrättas om den i §:n åsyftade omständighet.

I afseende å husransakan stadgas i 22 § af samma kapitel, att husbonde eger öfvervara sådan ransakan äfvensom att, om han ej träffas, hans hustru och hemmavarande husfolk ega samma rätt. I 2 punkten af den derpå följande 23 § heter det åter: »Har husransakan skett i husbondens och husfolkets frånvaro» etc. Med hänsyn till omförmälda bestämmelse i 22 § har Utskottet ansett de sist anförda orden »i husbondens och husfolkets frånvaro» böra utbytas mot orden »utan att husbonden, hans hustru eller husfolk dervid varit tillstädes.»

De uti senare stycket af 25 § i andra kapitlet, på grund af anmärkning inom Högsta Domstolen, tillagda orden »der qvinligt biträde finnes att tillgå» har Utskottet ansett böra ur förslaget utgå. De skulle kunna gifva anledning till onödigt sårande af den qvinliga blygsamheten, och der en i dylika förrättningar förfaren qvinna icke finnes att tillgå, torde väl äfven en i sådant afseende mindre förfaren qvinna kunna efter vederbörlig anvisning verkställa erforderlig undersökning.

I 4 § af tredje kapitlet synes ordet »eller» mellan siffrorna 2 och 3 böra utbytas mot ordet »och».

Vid 12 § i samma kapitel vill Utskottet erinra, att åt ordet »genast» ej torde böra gifvas en så sträng tolkning, att om ransakning vid Rätten kan anställas, visserligen ej samma dag, men till exempel dagen efter personens häktande, han ändock ovilkorligen bör afföras till det allmänna ransakningshäktet för orten. Pröfningen af de omständigheter, hvilka kunna föranleda en sådan friare tillämpning af ifrågavarande föreskrift, torde kunna öfverlemnas åt den myndighet, som har att verkställa de i §:n omförmälda åtgärder, och synes denna myndighet dervid böra taga hänsyn jemväl till beskaffenheten af den lokal, der den häktade kan i afvaktan på ransakningen förvaras.

I 21 § af samma kapitel stadgas bland annat: »Utan hinder af beslut, som af Rätten kan vara fattadt i fråga om den tilltalades häktande eller lösgifvande, eger Rätten efter omständigheterna lösgifva eller ånyo häkta den tilltalade.» Då, enligt Utskottets tanke, Rätten bör ega att fritt be-

sluta om den tilltalades lösgifvande eller häktande utan hinder af beslut, som meddelats jemväl af annan domstol eller myndighet, har Utskottet ansett orden »af Rätten» böra ur nyssnämnda stadgande uteslutas.

Då det i 34 § af tredje kapitlet föreskrifves, att i fråga om qvarstad och skingringsförbud, som enligt nämnda § meddelas, skall gälla hvad om enahanda åtgärder i tviste- och utsökningsmål finnes stadgadt, har Utskottet funnit något tvifvelaktigt, huruvida bestämmelsen i 159 § Utsökningslagen om ställande af pant eller borgen är härutinnan tillämplig. I de fall, då Rätten eller Öfverexekutor af eget initiativ eller på åklagarens yrkande och i det allmännas intresse förordnar om qvarstad eller skingringsförbud, läser fordran af pant eller borgen icke kunna uppställas; hvaremot Utsökningslagens nyssnämnda bestämmelser synas fullt tillämpliga, då målsegaren, till skyddande af sin rätt till skadestånd, yrkar sådant förordnande. De antydda betänkligheterna hafva dock icke ansetts böra föranleda någon ändring af §:ns ordalydelse. Deremot har Utskottet funnit uttrycket »qvarstad eller skingringsförbud» i tredje stycket af samma § lämpligen kunna utbytas mot orden »qvarstad och skingringsförbud.»

I anledning af den i 35 § meddelade bestämmelse, att Rätten eger besluta, att embets- eller tjensteman, hvilken är tilltalad för brott, som kan medföra afsättning från embete eller tjenst, skall afhålla sig från utföring af embetet eller tjensten, har Utskottet fäst sin uppmärksamhet dervid, att fall förekomma, der *en* domstol håller ransakning, men en annan afdömer målet. Så är till exempel förhållandet med åtskilliga i förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes omförmälda mål, i hvilka krigsöfverdomstol eger att omedelbart döma, men undersökning skall hållas vid krigsrätt. I dylika fall synes rätten att förordna om den tilltalades försättande ur tjenstgöring otvifvelaktigt böra tillkomma den domstol, som eger att i målet döma, men icke den domstol, vid hvilken ransakningen hålles.

Under Högsta Domstolens granskning af lagförslaget anmärktes vid 1 § af första kapitlet, att det uti motsvarande stadgande i förordningen om nya strafflagens införande begagnade uttrycket »då ege» blifvit i förslaget utbytt mot »eger»; och ansågs denna förändring, hvarigenom sjelfva lagbudets imperativa form gått förlorad, icke innefatta någon förbättring; hvarjemte tillades, att samma anmärkning kunde göras mot en mängd andra §§ i lagförslaget. I det för Riksdagen nu framlagda förslaget har den sålunda gjorda anmärkningen föranledt rättelse i den särskildt omförmälda 1 § af första kapitlet, men deremot icke i åtskilliga andra §§. Utskottet, som delar berörda, i Högsta Domstolen uttalade mening, har ansett motsvarande ändring böra vidtagas jemväl i de §§, der sådan icke skett.

I 4 § af första kapitlet, 15, 26 och 27 §§ af andra kapitlet samt

10 § af tredje kapitlet omtalas åtskilliga skriftliga bevis och besked, som skola af vederbörande myndighet på begäran meddelas; hvarjemte 5 § af första kapitlet synes förutsätta skyldighet för åklagaren att meddela skriftligt bevis, att underrättelse af den i §:n omförmälda beskaffenhet blifvit honom lemnad. Samtliga dessa bevis synas vara af den beskaffenhet, att de böra afgiftsfritt tillhandahållas. Utskottet har dock icke ansett lämpligt att införa bestämmelse derom i det nu föreliggande lagförslaget, utan torde Riksdagen böra i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes förordna, att dessa bevis och besked må utan afgift vederbörande meddelas.

Med stöd af hvad Utskottet nu andragit, och under åberopande i öfrigt af hvad som anförts ej mindre af Nya Lagberedningen dels i dess betänkande om rättegångsväsendets ombildning och dels i motiven till nu föreliggande förslag än äfven i bilagorna till Kongl. Maj:ts proposition, får Utskottet hemställa,

- att Riksdagen ville,
1) med förklarande att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke kan bifallas i oförändradt skick, för sin del antaga följande

L a g

angående vissa delar af rättegången i brottmål.

Med upphäfvande af 16 § 1, 6, 7 och 8 mom. samt 19 § i förordningen den 16 Februari 1864, om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall, och af 20 kap. 4 § rättegångsbalken, sådant detta lagrum lyder i nämnda förordning, så ock med ändring af hvad lag och författningar i öfrigt innehålla häremot stridande, stadgas som följer:

1 KAP.

Om åtalsrätt och skadeståndstalan.

§ 1.

Under allmänt åtal höra alla brott, som ej finnas i lag uttryckligen undantagna. Innefattar en handling flera brott, och hör någotdera under allmänt åtal, ege ock för de öfriga allmänt åtal rum, äfven om de eljest äro derifrån undantagna.

2 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Allmän åklagare skall tala å brott, som hör under allmänt åtal, ändå att angifvelse derom ej sker. En hvar har rätt att om sådant brott göra angifvelse hos åklagaren; på hans pröfning ankommer dock, om angifvelse är grundad på sannolika skäl, så att åtal må anställas.

Om rättighet att anställa åtal för vissa öfverträdelser af föreskrifter angående allmänna hushållningen i riket gäller hvad i särskilda stadgar derom sägs.

(Utskottets förslag.)

Allmän åklagare skall tala å brott, som hör under allmänt åtal, ändå att angifvelse derom ej sker. En hvar har rätt att om sådant brott göra angifvelse hos åklagaren; på hans pröfning *ankomme* dock, om angifvelse är grundad på sannolika skäl, så att åtal må anställas.

Om rättighet att anställa åtal för vissa öfverträdelser af föreskrifter angående allmänna hushållningen i riket *gälle* hvad i särskilda stadgar derom sägs.

3 §.

Varder brott, som ej hör under allmänt åtal, hos allmän åklagare af målsegande skriftligen angifvet, och finnes angifvelsen grundad på sannolika skäl, skall åklagaren tala å brottet, der det ej är sådant, att det enligt lag må åtalas endast af målsegande.

4 §.

Är skriftlig angifvelse om brott gjord hos allmän åklagare, vare han pliktig att derom meddela skriftligt bevis, der angifvaren det äskar.

5 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Målsegande eger tala å brott, utan att anlita allmän åklagare. Hör brottet under allmänt åtal, skall dock åklagaren om sådan talans anställande underrättas så tidigt, att han kan i målet föra talan, och åligger honom att, der målseganden nedlägger sin

(Utskottets förslag.)

Målsegande *ege* tala å brott, utan att anlita allmän åklagare. Hör brottet under allmänt åtal, skall dock åklagaren om sådan talans anställande underrättas så tidigt, att han kan i målet föra talan, och *åligge* honom att, der målseganden nedlägger sin

(Kongl. Maj:ts förslag.)

talán, fullfölja átalet, om skäl dertill finnes.

Átal á embetsbrott, som tillhör Konungens eller Hofráttis omedelbara upptagande, må ej väckas af annan än den, som á embetets vägnar är dertill behörig. Har på angifvelse af målsegande om sådant brott átal icke följt, och påstås ansvar á honom för angifvelsen, eger dock målseganden sjelf väcka átal á embetsbrottet.

(Utskottets förslag.)

talán, fullfölja átalet, om skäl dertill finnes.

Átal á embetsbrott, som tillhör Konungens eller Hofráttis omedelbara upptagande, må ej väckas af annan än den, som á embetets vägnar är dertill behörig. Har på angifvelse af målsegande om sådant brott átal icke följt, och påstås ansvar á honom för angifvelsen, *eger* dock målseganden sjelf väcka átal á embetsbrottet.

6 §.

Är átal af allmän åklagare väckt, står det målsegande, som sig anmäler, öppet att deri föra talán och förebringa bevisning; och skall förty underrättelse om átalet målseganden meddelas, der han är känd och synnerligt hinder derfor icke möter. Nedlägger åklagaren sin talán, eger målseganden på sitt ansvar fullfölja átalet.

Är átal af allmän åklagare väckt, *stående* det målsegande, som sig anmäler, öppet att deri föra talán och förebringa bevisning; och skall förty underrättelse om átalet målseganden meddelas, der han är känd och synnerligt hinder derfor icke möter. Nedlägger åklagaren sin talán, *eger* målseganden på sitt ansvar fullfölja átalet.

7 §.

Förlikning med målsegande må ej ligga i vägen för allmän åklagares talán á brott, som hör under allmänt átal.

Har, sedan målsegande angifvit eller sjelf átalat brott, som ej hör under allmänt átal och ej heller är sådant att det må átalas endast af målsegande, den tilltalade vid Rätten svarat i hufvudsaken eller bevisning mot honom der blifvit förebragt, då må derefter ingången förlikning eller gjord återkallelse af angifvelsen eller nedläggande af átalet icke utgöra hinder för allmän åklagare att fullfölja átalet, om han dertill finner skäl.

8 §.

I fråga om brott, som enligt lag ej må átalas af annan än målsegande, har han rätt att, när helst han vill, nedlägga sin talán eller ingå förlikning.

Är straff ådömdt genom beslut, som ej öfverklagas eller som eljest eger laga kraft, må dock talans nedläggande eller förlikning ej hindra straffets verkställande.

9 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Nedlägger den, som åtal väckt, sin talan, och varder åtalet icke fullföljdt af annan, som är dertill behörig, skall åtalet afskrifvas såsom förfallet.

Åtal, hvilket sålunda afskrifvits, utgör ej hinder för nytt åtal. Der straff förfaller efter viss tid, må vid bestämmande af den dag, från hvilken sådan tid skall räknas, afseende icke fästas å det afskrifna åtalet.

(Utskottets förslag.)

Nedlägger den, som åtal väckt, sin talan, och varder åtalet icke fullföljdt af annan, som är dertill behörig, skall åtalet afskrifvas såsom förfallet.

Åtal, hvilket sålunda afskrifvits, *utgöre* ej hinder för nytt åtal. Der straff förfaller efter viss tid, må vid bestämmande af den dag, från hvilken sådan tid skall räknas, afseende icke fästas å det afskrifna åtalet.

10 §.

Har åtal å brott blifvit väckt af den, som är dertill behörig, eger målseganden rätt att i sammanhang med åtalet föra talan om ersättning för skada, som genom brottet honom tillskyndats. Är åtalet ådömdt genom laga kraft egande beslut, utan att målseganden varit i målet hörd, står det honom fritt att föra särskild talan om skadestånd.

Skadeståndstalan må ock väckas, ändå att åtal å brottet ej skett, der det ej är sådant embetsbrott, som i 5 § sägs.

Har åtal å brott blifvit väckt af den, som är dertill behörig, *ege* målseganden rätt att i sammanhang med åtalet föra talan om ersättning för skada, som genom brottet honom tillskyndats. Är åtalet ådömdt genom laga kraft egande beslut, utan att målseganden varit i målet hörd, *stående* det honom fritt att föra särskild talan om skadestånd.

Skadeståndstalan må ock väckas, ändå att åtal å brottet ej skett, der det ej är sådant embetsbrott, som i § 5 sägs.

11 §.

Väckes anspråk på skadestånd i mål, der den tilltalade hålles häktad, må ej åtalets ådömande uppehållas deraf att ytterligare utredning erfordras i fråga om skadeståndet, utan skall skadeståndstalan, så vidt den ej kan

afdömas tillsammans med åtalet, förklaras hvilande i afbidan på åtalets slutliga utgång.

Lag samma vare i andra mål, der yrkande framställles, att talan om skadestånd skall särskildt handläggas, och Rätten finner det lämpligen kunnat ske.

12 §.

Talan om skadestånd på grund af gerning, som i lag är belagd med straff, skall handläggas i den för brottmål stadgade ordning, äfven då sådan talan särskildt föres utan åtal å brottet.

13 §.

Är åtal å brott genom laga kraft egande beslut afdömdt, skall, äfven om målseganden ej varit i målet hörd, beslutet, i hvad det innefattar pröfning af brottets verklighet och den tilltalades skuld, ega bindande verkan i fråga om målsegandens rätt till skadestånd.

2 KAP.

Om den förberedande undersökningen.

1 §.

Konungens Befallningshafvande och andra dem underlydande polismyndigheter så ock allmänna åklagare skola, i enlighet med gällande bestämmelser, hvar inom sin tjenstekrets, vaka deröfver och medverka dertill, att brott, som höra under allmänt åtal, varda upptäckta och åtalade.

2 §.

Vid efterforskning af brott skall allmän åklagare ställa sig till efterrättelse honom af förman gifna föreskrifter.

3 §.

Allmän åklagare, hos hvilken skriftlig angivelse göres eller anledning eljest yppas, att brott, som hör under allmänt åtal, blifvit begånget å ort

utom hans tjenstekrets, skall skyndsamt derom underrätta allmän åklagare å nämnde ort.

4 §.

Yppas hos domstol eller annan offentlig myndighet anledning, att brott, som hör under allmänt åtal, blifvit begånget, skall underrättelse derom skyndsamt meddelas den åklagare, som är behörig att åtala brottet.

5 §.

Uppstår rykte om brott, som hör under allmänt åtal, eller förekommer eljest anledning, att sådant brott är föröfvadt, skall allmän åklagare samt i stad polismästare, der sådan finnes, skyndsamt och noga efterforska, huruvida brott är begånget och om någon för brottet skäligen bör misstänkas, samt inhemta noggrann upplysning om alla de omständigheter i öfrigt, som hafva sammanhang med brottet.

Är angivelse hos allmän åklagare gjord om brott af den beskaffenhet, att han enligt lag är pliktig att det åtala, skall han likaledes efterforska allt, som kan tjena till upplysning om den angifnes brottslighet eller oskuld.

6 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Erfordras vid efterforskning af brott åtgärd utom åklagarens eller polismästarens tjenstekrets, eger han anlita allmän åklagare eller polismyndighet i den ort, der åtgärden skall vidtagas.

(Utskottets förslag.)

Erfordras vid efterforskning af brott åtgärd utom åklagarens eller polismästarens tjenstekrets, *ege* han anlita allmän åklagare eller polismyndighet i den ort, der åtgärden skall vidtagas.

7 §.

Finnes brott vara föröfvadt, för hvilket i lag såsom lägsta straff bestämmes straffarbete i 2 år eller längre tid, skall anmälan om brottet ofördröjligen göras hos Konungens Befallningshafvande; dock fortfarande allmän åklagare eller polismästare med den efterforskning, som på honom ankommer.

8 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Inträffar dödsfall under omständigheter, hvilka gifva anledning dertill att döden kan vara vållad af straffbart förhållande, skall allmän åklagare eller polismästare, i närvaro af två vittnen, genast hålla undersökning på stället och dervid uppteckna allt, som iakttagits beträffande den döda kroppens läge och utseende, stället der den anträffats, äfvensom hvad i öfrigt kan tjena till upplysning om dödsorsaken.

Yppas anledning att i afbidan på vidare undersökning bör anstå med den dödes begrafning, eger åklagaren eller polismästaren derom förordna.

(Utskottets förslag.)

Inträffar dödsfall under omständigheter, hvilka gifva anledning dertill att döden kan vara vållad af straffbart förhållande, skall allmän åklagare eller polismästare, i närvaro af två vittnen, genast hålla undersökning på stället och dervid uppteckna allt, som iakttagits beträffande den döda kroppens läge och utseende, stället der den anträffats, äfvensom hvad i öfrigt kan tjena till upplysning om dödsorsaken.

Yppas anledning att i afbidan på vidare undersökning bör anstå med den dödes begrafning, *ege* åklagaren eller polismästaren derom förordna.

9 §.

Förekommer någon omständighet, som föranleder till rättsmedicinsk undersökning, skall sådan undersökning ofördröjligen hållas i enlighet med hvad derom finnes särskildt stadgadt.

10 §.

Finner Konungens Befallningshafvande, kronofogde eller polismästare nödigt anställa förhör för vinnande af upplysning angående brott, som hör under allmänt åtal, vare en hvar, som kallas till förhöret och ej är hindrad af laga förfall, pliktig att komma tillstädes, så vida han, då kallelsen honom delgifves, uppehåller sig i stad, der förhöret eger rum, eller eljest inom fem kilometers afstånd från förhørsstället.

Hvad sålunda är stadgadt gälle ock i fråga om förhör, som af allmän åklagare hålles till upplysning om brott, hvarå straffarbete enligt lag kan följa.

11 §.

Har någon, som enligt 10 § var pliktig inställa sig vid förhör, utan laga förfall vägrat åtyda kallelse till förhöret eller derifrån uteblifvit, må

han, derest hans personliga närvaro finnes vara af synnerlig vigt, till förhöret hemtas.

12 §.

En hvar, som är tillstädes, då brott föröfvas, som hör under allmänt åtal, vare pliktig att på tillsägelse af allmän åklagare, polistjensteman eller polisbetjent medfölja till förhör, som i närmaste granskap till det ställe, der brottet skett, omedelbart derefter hålles till vinnande af upplysning angående gerningsmannen. Vägrar någon utan giltigt skäl att medfölja, må han medtagas till förhöret.

13 §.

Vid förhör, som enligt 10 § hålles angående brott, hvarå straffarbete enligt lag kan följa, må den, som kommit tillstädes, äfven sedan han blifvit hörd, förbjudas att lemna förhørsstället, så vida han är misstänkt för brottet eller delaktighet deri, eller det eljest skäligen kan befaras, att han afviker eller undanrödjer bevis eller annat, som har gemenskap med brottet. Sådant förbud gälle dock ej för längre tid än tolf timmar från det han instälde sig vid förhöret. Söker någon öfverträda förbudet, må han tagas i särskildt förvar och kvarhållas, så länge hans närvaro är behöflig, dock ej under längre tid än förbudet gäller.

14 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Allmänheten eger ej tillträde vid förhör, hvarom i 10 § sägs. Två vittnen skola dervid vara tillstädes.

(Utskottets förslag.)

Allmänheten *ege* ej tillträde vid förhör, hvarom i 10 § sägs. Två vittnen skola dervid vara tillstädes.

15 §.

Vid förhör skall anteckning göras om hvad dervid blifvit upplyst och erkändt.

Anteckning skall ock göras om meddelad kallelse till förhör, om verkställd hemtning så ock om förbud och kvarhållande, hvarom i 13 § sägs;

Vid förhör skall anteckning göras om hvad dervid blifvit upplyst och erkändt.

Anteckning skall ock göras om meddelad kallelse till förhör, om verkställd hemtning så ock om förbud och kvarhållande, hvarom i 13 § sägs;

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

och eger den, hvilken åtgärden gäلت, att derom på begäran erhålla skriftligt bevis.

och *ege* den, hvilken åtgärden gäلت, att derom på begäran erhålla skriftligt bevis.

16 §.

Har någon, som misstänkes för brott, afvikit, eller kan han eljest ej anträffas, skall i de fall, då häktning enligt lag må ifrågakomma, Konungens Befallningshafvande allmänneligen efterlysa honom.

§ 17.

Husransakan i ändamål att gripa den, som för brott må tagas i häkte, eller att upptäcka gods, hvilket någon genom brott förlorat, eller annat, som kan tjena till bevis om brott, hvarå straffarbete enligt lag kan följa, må ega rum hos den, som på sannolika skäl misstänkes för brottet eller delaktighet deri.

Hos annan må utan hans medgifvande husransakan för nämnda ändamål företagas endast då brottet blifvit föröfvadt i hans hemvist eller annan lägenhet, som af honom innehafves, eller då någon, som misstänkes för brottet eller delaktighet deri, efter brottets begående der haft sitt tillhåll, eller då särskild anledning eljest förekommer att han der uppehåller sig eller att det eftersökta der finnes.

18 §.

Husransakan för efterforskning af begånget brott må äfven i andra än de i 17 § nämnda fall, när helst det anses behöfligt, ega rum i bod eller annan lägenhet, der sådant gods, som eftersökes, plägar uppköpas eller såsom pant mottagas, i förvaringsrum, som hör till dylik bod eller lägenhet, samt i hus, som tjänar till herberge eller tillhåll för lösdrivvare eller personer, hvilka äro straffade eller misstänkta för brott.

19 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Konungens Befallningshafvande, allmän åklagare samt polismästare, der sådan finnes, ega förordna om hus-

Konungens Befallningshafvande, allmän åklagare samt polismästare, der sådan finnes, *ege* förordna om hus-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

ransakan. Kan husransakan ej verkställas af den, som derom förordnat, må verkställigheten uppdragas åt polisbetjent eller fjerdingsman, så ock åt nämndeman eller ledamot i kommunalnämnd, som åtager sig uppdraget.

(Utskottets förslag.)

ransakan. Kan husransakan ej verkställas af den, som derom förordnat, må verkställigheten uppdragas åt polisbetjent eller fjerdingsman, så ock åt nämndeman eller ledamot i kommunalnämnd, som åtager sig uppdraget.

20 §.

Har det, som eftersökes, blifvit på färsk gerning följdt eller spåradt till hus eller gård, och finnes det der utan vidare ransakan tillgängligt, må det af polisbetjent, nämndeman eller fjerdingsman tagas i förvar utan särskildt uppdrag af öfverordnad myndighet.

Genom brott mistadt gods må ock af egaren sjelf återtagas på färsk gerning.

21 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Den, som skall verkställa husransakan, eger att, då hus, gård eller förvaringsrum finnes stängdt och ej vid anfordran öppnas, använda det våld, som för ändamålet är oundgängligen nödigt.

(Utskottets förslag.)

Den, som skall verkställa husransakan, *ege* att, då hus, gård eller förvaringsrum finnes stängdt och ej vid anfordran öppnas, använda det våld, som för ändamålet är oundgängligen nödigt.

22 §.

Vid husransakan skola två vittnen vara tillstädes. Husbonde, om han är hemma, eger öfvervara husransakan. Träffas han ej, eger hans hustru och hemmavarande husfolk enahanda rätt. Finnas ej de, varde närboende granne, som anträffas, tillkallad och bevis om förrättningen anslaget på lämpligt ställe i bostaden.

Vid husransakan skola två vittnen vara tillstädes. Husbonde, om han är hemma, *ege* öfvervara husransakan. Träffas han ej, *ege* hans hustru och hemmavarande husfolk enahanda rätt. Finnas ej de, varde närboende granne, som anträffas, tillkallad och bevis om förrättningen anslaget på lämpligt ställe i bostaden.

23 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Den, som håller husransakan, vare pliktig tillse, att ingen skada, som kan undvikas, dervid göres, och att åt förrättningen ej gifves vidsträcktare omfattning, än för ändamålet erfordras. Har husransakan skett i husbondens och husfolkets frånvaro, skall huset eller rummet på lämpligt sätt tillstängas.

(Utskottets förslag.)

Den som håller husransakan, vare pliktig tillse, att ingen skada, som kan undvikas, dervid göres, och att åt förrättningen ej gifves vidsträcktare omfattning, än för ändamålet erfordras. Har husransakan *skett utan att husbonden, hans hustru eller husfolk dervid varit tillstädes*, skall huset eller rummet på lämpligt sätt tillstängas.

24 §.

Är någon på sannolika skäl misstänkt för brott, må, äfven mot hans vilja, ransakan å hans kropp företagas efter gods, som någon genom brottet förlorat. Är brottet af beskaffenhet att straffarbete kan enligt lag derå följa, må kroppsransakan å den misstänkte anställas äfven efter annat, som kan tjena till bevis om brottet, så ock kroppsbesigtning å honom företagas, der sådan erfordras till upplysning om brottet.

25 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Den, som är behörig att meddela förordnande om husransakan, eger ock förordna om kroppsransakan och kroppsbesigtning.

Kroppsransakan skall ske i närvaro af två vittnen och må ej å qvinna, utan hennes medgifvande, verkställas eller bevittnas af annan än qvinna, der qvinligt biträde finnes att tillgå. Hvad nu är sagdt om kroppsransakan skall ock gälla om kroppsbesigtning, der den ej hålles af läkare.

(Utskottets förslag.)

Den, som är behörig att meddela förordnande om husransakan, *ege* ock förordna om kroppsransakan och kroppsbesigtning.

Kroppsransakan skall ske i närvaro af två vittnen och må ej å qvinna, utan hennes medgifvande, verkställas eller bevittnas af annan än qvinna. Hvad nu är sagdt om kroppsransakan skall ock gälla om kroppsbesigtning, der den ej hålles af läkare.

26 §.

Hvad vid husransakan eller eljest anträffas, af beskaffenhet att kunna tjena till bevis om brottet, må tagas i förvar, så länge det för sådant ända-

mål behöfves. Derefter skall det utan dröjsmål hållas egaren till handa, så vida det icke är enligt lag förbrutet.

Det, som tages i förvar, skall skriftligen upptecknas och under försegling eller på annat lämpligt sätt så vårdas, att det ej kan förbytas, förändras eller annorledes missbrukas. Af förteckningen skall ett exemplar tillhanda-hållas den, hos hvilken ransakan skett, om han det begär.

27 §.

Vid hus- eller kroppsransakan samt vid kroppsbesigtning skall anteckning göras om ändamålet med åtgärden och om hvad dervid blifvit iakttaget. Skriftligt besked derom skall ock på begäran meddelas den, hvilken åtgärden gäلت.

28 §.

Enskildt bref eller annan enskild handling, som vid hus- eller kropps-ransakan påträffas i försegladt skick, må tagas i förvar, om skäl dertill finnes, men likväl ej öppnas och undersökas af annan än Konungens Befallningshafvande, kronofogde, polismästare eller, då handlingen företes vid Rätten, af dess ordförande; och må ej dervid handlingens innehåll intagas i protokoll eller eljest röjas i vidsträcktare mån, än för bevisning om brottet är oundgängligen nödigt.

29 §.

Enskilda bref, telegram och anteckningar samt handelsböcker, hvilka utan försegling anträffas vid hus- eller kroppsransakan, som förrättas af annan än Konungens Befallningshafvande, kronofogde eller polismästare, skola, om anledning till handlingarnes tillvaratagande förkommer, och innehafvaren ej medgifver att de genast må undersökas, under försegling inneslutas utan vidare skärskådande, hvarefter i fråga om handlingarnes öppnande och undersökande iakttages hvad i 28 § är sagdt.

30 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Finnes hos post- eller telegrafanstalt bref eller annan postförsändelse eller utskrifvet telegram till någon,

(Utskottets förslag.)

Finnes hos post- eller telegrafanstalt bref eller annan postförsändelse eller utskrifvet telegram till någon,

(Kongl. Maj:ts förslag.)

som på sannolika skäl misstänkes för brott, hvarå straffarbete enligt lag kan följa, eger Konungens Befallningshafvande, kronofogde eller polismästare, att, der anledning förekommer att handlingen kan tjena till upplysning om brottet, förordna, att den skall tagas i förvar emot qvittobref till post- eller telegrafverket, hvarefter med handlingen vidare förfäres så som i 28 § sägs.

Lag samma vare, der bref, postförsändelse eller telegram inlemnats af den för brottet misstänkte sjelf eller genom biträde.

(Utskottets förslag.)

som på sannolika skäl misstänkes för brott, hvarå straffarbete enligt lag kan följa, *ege* Konungens Befallningshafvande, kronofogde eller polismästare, att, der anledning förekommer att handlingen kan tjena till upplysning om brottet, förordna, att den skall tagas i förvar emot qvittobref till post- eller telegrafverket, hvarefter med handlingen vidare förfäres så som i 28 § sägs.

Lag samma vare, der bref, postförsändelse eller telegram inlemnats af den för brottet misstänkte sjelf eller genom biträde.

31 §.

Handling, som tagits i förvar, enligt hvad i 28, 29 eller 30 § stadgas, skall, så snart ske kan, öppnas och undersökas. Finnes vid undersökningen, att handlingen ej är af nöden för bevisning om brottet, skall densamma genast återlemnas till den, hos hvilken den anträffats, eller, der handlingen tagits i förvar hos post- eller telegrafanstalt, dit återställas för att öfverlemnas åt den, hvilken är berättigad att handlingen mottaga.

Finner den, som undersökningen förrättar, att bref, annan postförsändelse eller telegram, som tagits i förvar hos post- eller telegrafanstalt, bör vidare qvarhållas, men att den, till hvilken handlingen är stäld, kan, utan men för den förberedande undersökningen eller för ransakningen, erhålla kännedom om handlingen i dess helhet eller till någon del, skall innehållet deraf genom afskrift eller utdrag af handlingen honom meddelas.

32 §.

Har för vinnande af upplysning om brott, för hvilket icke någon hålles häktad, gods blifvit vid husransakan eller eljest taget i förvar, skall, der åtal å brottet ej redan är anhängigt, sådant åtal inom fjorton dagar väckas. Sker det ej, vare den, hos hvilken godset anträffats, berättigad att det återfå.

33 §.

Om hus- och kroppsransakan, som enligt särskilda författningar angående rikets allmänna hushållning må i vissa fall företagas, gälle hvad derom i dessa författningar finnes stadgadt.

34 §.

Hvad i detta kapitel sägs om polismästare gälle ock om annan med honom likställd myndighet samt, der sådan ej finnes, om magistrat.

3 KAP.

Om häktning och reseförbud samt qvarstad så ock om embetsmans skiljande från utöfning af embete, medan han står under tilltal.

1 §.

Misstänkes någon att hafva begått brott, för hvilket i lag såsom lägsta straff bestämmes straffarbete i två år eller längre tid, skall han tagas i häkte.

2 §.

Är någon misstänkt för brott, som är ringare än i 1 § sägs, men hvarå dock straffarbete enligt lag kan följa, skall han tagas i häkte, der det skäligen kan befaras, att han eljest afviker eller undanskaffar gods, som genom brottet är åtkommet, eller genom undanrödjande af bevis eller annorledes hindrar målets utredning.

3 §.

Varder någon, som hvarken innehar fast egendom, embete eller tjänst eller eljest har stadigt hemvist eller yrke inom riket, misstänkt för brott, som afses i 2 §, må han häktas, äfven om särskild anledning ej förekommer, att han afviker eller vidtager åtgärd, som der är sagd.

Misstänkes någon, som icke har stadigt hemvist inom riket, för brott, som är ringare än förut är sagdt, men hvarå dock fängelse enligt lag kan följa, och förekommer mot honom särskild anledning att han afviker, må han ock tagas i häkte.

4 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

I de fall, hvarom i 2 eller 3 § sägs, må, i stället för häktning, förbud meddelas den misstänkte att utan tillstånd af den, hvilken gifvit förbudet, aflägsna sig från sin hemort eller annan honom anvisad vistelseort, innan han vid domstol sjelf svarat, så vida sådant reseförbud anses för ändamålet tillräckligt.

Är utländsk man, som tillfälligtvis uppehåller sig inom riket, misstänkt för brott, må ock reseförbud, der det anses nödigt, honom meddelas, ändå att brottet i lag är belagdt endast med böter.

Öfverträder någon reseförbud, skall han genast häktas.

(Utskottets förslag.)

I de fall, hvarom i 2 och 3 § sägs, må, i stället för häktning, förbud meddelas den misstänkte att utan tillstånd af den, hvilken gifvit förbudet, aflägsna sig från sin hemort eller annan honom anvisad vistelseort, innan han vid domstol sjelf svarat, så vida sådant reseförbud anses för ändamålet tillräckligt.

Är utländsk man, som tillfälligtvis uppehåller sig inom riket, misstänkt för brott, må ock reseförbud, der det anses nödigt, honom meddelas, ändå att brottet i lag är belagdt endast med böter.

Öfverträder någon reseförbud, skall han genast häktas.

5 §.

Okänd person, som undandrager sig att uppgifva sitt namn eller sin hemort, eller mot hvilken skäligen anledning förekommer att hans uppgift derom är osann, må, till dess tillförlitlig upplysning i sagda hänseende vinnes, tagas i häkte, ändå att brott, hvarför han misstänkes, i lag är belagdt endast med fängelse eller böter.

6 §.

Ej må på misstanke om brott någon häktas eller reseförbud någon meddelas, der ej misstanken är grundad på sannolika skäl.

7 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Konungens Befallningshafvande, allmän åklagare samt i stad polismästare eller annan med honom likställd myndighet eller, der sådan ej

(Utskottets förslag.)

Konungens Befallningshafvande, allmän åklagare samt i stad polismästare eller annan med honom likställd myndighet eller, der sådan ej

(Kongl. Maj:ts förslag.)

finnes, magistrat *ega* meddela förordnande om häktning eller reseförbud.

Är förordnandet gifvet af annan än allmän åklagare, skall denne genast derom underrättas.

(Utskottets förslag.)

finnes, magistrat *ege* meddela förordnande om häktning eller reseförbud.

Är förordnandet gifvet af annan än allmän åklagare, skall denne genast derom underrättas.

8 §.

Den, som begått brott och träffas å bar gerning eller flyende fot, må af en hvar gripas, om brottet är sådant, som i 1 eller 2 § sägs, eller om han, ändå att brottet är ringare, kan efter 3 eller 5 § häktas.

En hvar eger ock rätt att gripa den, som rymt ur häkte eller öfverträdt reseförbud eller på grund af Konungens Befallningshafvandes efterlysning bör för brott häktas.

Den, som begått brott och träffas å bar gerning eller flyende fot, må af en hvar gripas, om brottet är sådant, som i 1 eller 2 § sägs, eller om han, ändå att brottet är ringare, kan efter 3 eller 5 § häktas.

En hvar *ege* ock rätt att gripa den, som rymt ur häkte eller öfverträdt reseförbud eller på grund af Konungens Befallningshafvandes efterlysning bör för brott häktas.

9 §.

Är någon gripen efter 8 § eller eljest utan sådant förordnande, som i 7 § sägs, åligger den, som honom gripit, att utan dröjsmål anmäla förhållandet hos någon af de i 7 § nämnda myndigheter, hvilken derefter har att, så snart ske kan, förordna om hans häktande eller lösgifvande. Inom tjugufyra timmar efter det sådan anmälan skett, skall förhör med den gripne anställas, så vida ej beslut om hans lösgifvande blifvit inom samma tid meddeladt.

Är någon gripen efter 8 § eller eljest utan sådant förordnande, som i 7 § sägs, *åligge* den, som honom gripit, att utan dröjsmål anmäla förhållandet hos någon af de i 7 § nämnda myndigheter, hvilken derefter har att, så snart ske kan, förordna om hans häktande eller lösgifvande. Inom tjugufyra timmar efter det sådan anmälan skett, skall förhör med den gripne anställas, så vida ej beslut om hans lösgifvande blifvit inom samma tid meddeladt.

10 §.

Då någon häktas eller reseförbud någon meddelas, skall skriftligt besked derom, så snart ske kan, honom lemnas. I beskedet skall utsättas det brott, som föranledt åtgärden.

Häktas embets- eller tjänsteman eller meddelas honom reseförbud, skall anmälan derom ofördröjligen göras hos hans närmaste förman.

11 §.

Erfordras angående den, som blifvit häktad eller fått reseförbud sig meddeladt, prestbetyg eller andra närmare upplysningar, skall allmän åklagare utan dröjsmål föranstalta om införskaffande deraf.

12 §.

Den, som blifvit häktad, skall, derest ej ransakning vid Rätten genast anställes, så snart ske kan, föras till allmänt ransakningshäkte för den ort, der ransakningen bör förrättas. Med honom skall sändas skriftlig uppgift om hans namn och hemvist samt om det brott, för hvilket han är misstänkt.

13 §.

Intill dess den häktade kan föras till häkte, hvarom i 12 § sägs, eller då för honom under forslandet tarfvas nattläger eller hviloställe, må han insättas i annat häkte eller hållas under särskildt förvar.

Varder någon för brott gripen, och kan ej förordnande om hans häktande eller lösgifvande enligt 9 § meddelas samma dag, må han ock hållas under särskildt förvar.

14 §.

Sedan häktad ankommit till ransakningshäktet, göre häktets föreståndare genast anmälan derom, i det fall att ransakningen skall hållas vid rådstufvurätt eller polisdomstol, hos polismästare eller annan med honom likställd myndighet eller, der sådan ej finnes, hos magistrat, men i annat fall hos Konungens Befallningshafvande.

15 §.

Finnes den häktades qvarhållande uppenbarligen sakna stöd af lag, skall Konungens Befallningshafvande eller polismyndighet, hvarom i 14 § sägs, förordna om den häktades försättande på fri fot.

16 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Så snart anmälan om den häktades ankomst till ransakningshäktet blifvit gjord, skall Konungens Befallningshafvande eller polismyndigheten, derest den häktade ej försättes på fri fot, hänskjuta målet till handläggning vid domstol och derom underrätta Rätten eller domaren för utsättande af tid för ransakningen.

Begär åklagare att med målets hänskjutande till domstol må anstå för anställande af ytterligare efterforskningar, eger Konungens Befallningshafvande eller polismyndigheten att, så framt giltigt skäl dertill förekommer, meddela det anstånd med målets hänskjutande till domstol, som finnes nödigt, dock ej för längre tid än fjorton dagar, räknade från den, då den häktade ankommit till ransakningshäktet. Ej må anstånd beviljas, utan att den häktade blifvit öfver åklagarens begäran hörd.

Efter utgången af anståndstiden eller förut, om ändamålet med anståndet tidigare anmäles vara vunnet, skall målet genast hänskjutas till domstol.

(Utskottets förslag.)

Så snart anmälan om den häktades ankomst till ransakningshäktet blifvit gjord, skall Konungens Befallningshafvande eller polismyndigheten, derest den häktade ej försättes på fri fot, hänskjuta målet till handläggning vid domstol och derom underrätta Rätten eller domaren för utsättande af tid för ransakningen.

Begär åklagare att med målets hänskjutande till domstol må anstå för anställande af ytterligare efterforskningar, *ege* Konungens Befallningshafvande eller polismyndigheten att, så framt giltigt skäl dertill förekommer, meddela det anstånd med målets hänskjutande till domstol, som finnes nödigt, dock ej för längre tid än fjorton dagar, räknade från den, då den häktade ankommit till ransakningshäktet. Ej må anstånd beviljas, utan att den häktade blifvit öfver åklagarens begäran hörd.

Efter utgången af anståndstiden eller förut, om ändamålet med anståndet tidigare anmäles vara vunnet, skall målet genast hänskjutas till domstol.

17 §.

Hvad i 14, 15 och 16 §§ stadgas i fråga om Konungens Befallningshafvande gälle ock om den, som af Konungen förordnats att vid visst kronohäkte fullgöra de skyldigheter, som enligt samma §§ eljest åligga Konungens Befallningshafvande.

18 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Ransakning med häktad person skall börjas å landet inom tio dagar och i stad inom tre dagar, efter det hos Rätten eller domaren blifvit anmaldt, att målet hänskjutits till domstol.

Möter med hänsyn till särskilda förhållanden i någon ort å landet hinder att der börja ransakning inom tid, som nu är sagd, ankommer på Konungen att bestämma annan tid, dock ej utöfver tre veckor, inom hvilken ransakning å sådan ort skall börjas.

(Utskottets förslag.)

Ransakning med häktad person skall börjas å landet inom tio dagar och i stad inom tre dagar, efter det hos Rätten eller domaren blifvit anmaldt, att målet hänskjutits till domstol.

Möter med hänsyn till särskilda förhållanden i någon ort å landet hinder att der börja ransakning inom tid, som nu är sagd, *ankomme* på Konungen att bestämma annan tid, dock ej utöfver tre veckor, inom hvilken ransakning å sådan ort skall börjas.

19 §.

Ej må i ransakning angående brott, för hvilket någon hålles häktad, uppskof gifvas längre än tre veckor å landet och åtta dagar i stad, der ej Rätten finner att det ändamål, som åsyftas med uppskofvet, inom sådan tid ej kan vinnas.

20 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Sedan ransakning vid Rätten börjats angående brott, för hvilket någon hålles häktad eller är underkastad reseförbud, ankommer på Rätten allena att pröfva, huruvida häktningen må fortfara eller upphöra, eller ytterligare reseförbud meddelas, och åligger Rätten vid hvarje rättegångstillfälle att i sådan pröfning ingå, ändå att yrkande derom ej framställes.

(Utskottets förslag.)

Sedan ransakning vid Rätten börjats angående brott, för hvilket någon hålles häktad eller är underkastad reseförbud, *ankomme* på Rätten allena att pröfva, huruvida häktningen må fortfara eller upphöra, eller ytterligare reseförbud meddelas, och *åligge* Rätten vid hvarje rättegångstillfälle att i sådan pröfning ingå, ändå att yrkande derom ej framställes.

21 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Finnas emot tilltalad, som är på fri fot, sådana omständigheter att han bör häktas, har Rätten att derom förordna.

Utan hinder af beslut, som af Rätten kan vara fattadt i fråga om den tilltalades häktande eller lösgifvande, eger Rätten efter omständigheterna lösgifva eller å nyo häkta den tilltalade.

Hvad här är stadgadt i fråga om häktning skall ock gälla om reseförbuds meddelande och upphäfvande.

(Utskottets förslag.)

Finnas emot tilltalad, som är på fri fot, sådana omständigheter att han bör häktas, har Rätten att derom förordna.

Utan hinder af beslut, som kan vara fattadt i fråga om den tilltalades häktande eller lösgifvande, eger Rätten efter omständigheterna lösgifva eller å nyo häkta den tilltalade.

Hvad här är stadgadt i fråga om häktning skall ock gälla om reseförbuds meddelande och upphäfvande.

22 §.

Angående brott, för hvilket någon är underkastad reseförbud, skall, å landet, åtal väckas inom fjorton dagar och ransakning vid Rätten börjas inom trettio dagar, samt, i stad, åtal väckas och ransakning börjas inom fjorton dagar, efter det reseförbudet meddelades. Fullgöres ej hvad sålunda är stadgadt, vare förbudet förfallet. Ej må, utan den tilltalades medgifvande, i ransakningen uppskof gifvas längre än trettio dagar å landet och åtta dagar i stad, der ej Rätten finner att det ändamål, som åsyftas med uppskofvet, inom sådan tid ej kan vinnas.

23 §.

Har någon på misstanke om brott, hvarom ransakning skall hållas vid häradsrätt, fått sig meddeladt reseförbud, och infaller ej lagtima ting eller allmänt sammanträde inom trettio dagar derefter, skall den, som talar å brottet, så snart ske kan och sist inom åtta dagar efter det reseförbudet gafs, derom göra anmälan hos domaren, som har att utan dröjsmål utsätta ransakningen till handläggning vid urtima ting eller särskildt sammanträde med Rätten.

Finnes för viss domsaga särskild tingsstad för handläggning af mål

angående häktade, må ock der ransakas och dömas angående den, som är underkastad reseförbud, så framt domaren anser det lämpligen kunna ske.

I öfrigt skall hvad i lag eller författning är stadgadt om urtima ting för ransakning med häktad ega tillämpning äfven i fråga om mål, deri den tilltalade är underkastad reseförbud.

24 §.

Allmän åklagare så ock häktets föreståndare skola, i hvad på dem ankommer, medverka dertill, att den häktade må åtnjuta nödigt biträde till införskaffande af den bevisning, som han till sitt fredande åberopar.

25 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Frikännes häktad, gifve Rätten honom lös, så framt han ej skall hållas i häkte för annat brott än det, hvarifrån han blef frikänd. Hafva synnerligen besvärande omständigheter emot honom förekommit, eger underrätt förordna, att han skall förblifva i häkte, till dess Rättens dom vunnit laga kraft eller Hofrätt annorlunda förordnat.

Då slutligt utslag af Rätten gifves, må ej reseförbud i målet vidare meddelas.

(Utskottets förslag.)

Frikännes häktad, gifve Rätten honom lös, så framt han ej skall hållas i häkte för annat brott än det, hvarifrån han blef frikänd. Hafva synnerligen besvärande omständigheter emot honom förekommit, ege underrätt förordna, att han skall förblifva i häkte, till dess Rättens dom vunnit laga kraft eller Hofrätt annorlunda förordnat.

Då slutligt utslag af Rätten gifves, må ej reseförbud i målet vidare meddelas.

26 §.

Kan häktad ej säkert vårdas utan särskildt fängsel, må han dermed beläggas, dock ej annorlunda eller på längre tid än säkerheten fordrar. Å honom må ock kroppsransakan företagas för att utröna, huruvida han innehar något, hvaraf säkerheten i häktet eller under hans forslande kan äfventyras.

27 §.

Häkte skall vara så beskaffadt, att det ej är menligt för den häktades helse. I ett rum skola ej flere personer förvaras, der det kan undvikas.

Finnas ej särskilda rum för alla, skola dock ej de, som äro häktade för ringare brott, hållas tillsammans med dem, som för gröfre brott tagits i häkte. Personer af olika kön må ej heller förvaras i samma rum. Häktad må ej hållas tillsammans med den, som undergår straffarbete eller fängelsestraff.

28 §.

Den, som är häktad, skall af allmänna medel förses med sund och nödtorftig kost så ock annan förnödenhet. Vill och kan han förskaffa sig bättre underhåll eller större bekvämlighet, än i häktet allmänneligen består, vare det honom tillåtet, så vidt ej derigenom ordningen inom häktet kan störas eller säkerheten i den häktades vård äfventyras.

29 §.

Häktas qvinna, som har spädt barn, och kan det ej annorstädes njuta uppehälle och skötsel, må hon hafva det hos sig och till dess föda undfå hälften emot hvad henne sjelf består.

30 §.

Blifver någon sjuk, under det han sitter i häkte, njute på allmän bekostnad vård och läkemedel efter sjukdomens beskaffenhet. Kan han ej vårdas inom häktet, varde då förvarad å annat ställe, der han kan njuta tjenlig vård.

31 §.

Häktad må ej tvingas till arbete. Vill han arbeta, hafve rätt dertill, om han sjelf förskaffar sig tjenligt arbete, eller tillgång derpå finnes inom häktet.

32 §.

Häktad vare ej förment att läsa eller skrifva; dock må han ej afsända eller mottaga bref, utan att han fått lof dertill af häktets föreståndare. Sådant lof må ej vägras, der brefvet är staldt till Konungens Befallningshafvande eller annan, som har tillsyn öfver häktet, eller der den häktade medgifver att brefvet må läsas, och dervid finnes att det ej innehåller något, hvarigenom brottets upptäckt eller ransakningens gång kan hindras eller ordningen inom häktet störas eller säkerheten i den häktades vård äfventyras.

33 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Häktad vare ej heller förment att mottaga besök, utan gifve häktets föreståndare lof dertill, om ej sådan omständighet förekommer, som föranleder till vägran af brefs mottagande enligt 32 §; dock eger föreståndaren utsätta viss tid, å hvilken besöket skall ske, så ock låta en eller flere personer dervid vara tillstädes, om så finnes nödigt. Ej må likväl häktad förmenas att i enrum tala med prest eller läkare, som är anställd vid häktet.

(Utskottets förslag.)

Häktad vare ej heller förment att mottaga besök, utan gifve häktets föreståndare lof dertill, om ej sådan omständighet förekommer, som föranleder till vägran af brefs mottagande enligt 32 §; dock *ege* föreståndaren utsätta viss tid, å hvilken besöket skall ske, så ock låta en eller flere personer dervid vara tillstädes, om så finnes nödigt. Ej må likväl häktad förmenas att i enrum tala med prest eller läkare, som är anställd vid häktet.

34 §.

Visst gods, som påstås vara förverkadt eller genom straffbar gerning någon afhändt, må af Rätten, när skäl dertill finnes, sättas i qvarstad eller under förbud att säljas eller skingras. Är trängande fara, att godset undanskaffas eller förskingras, innan målet kan förekomma vid Rätten, må öfverexekutor bevilja qvarstad eller skingringsförbud.

För skadestånd på grund af gerning, som i lag är belagd med straff, eger ock Rätten att förordna om qvarstad å den tilltalades egendom till belopp, Rätten finner skäligt.

I öfrigt skall i fråga om qvarstad eller skingringsförbud, hvarom nu är sagdt, gälla hvad om enahanda åtgärder i tviste- och utsökningsmål finnes stadgadt.

Om qvarstad å tryckt skrift stadgas i tryckfrihetsförordningen.

Visst gods, som påstås vara förverkadt eller genom straffbar gerning någon afhändt, må af Rätten, när skäl dertill finnes, sättas i qvarstad eller under förbud att säljas eller skingras. Är trängande fara, att godset undanskaffas eller förskingras, innan målet kan förekomma vid Rätten, må öfverexekutor bevilja qvarstad eller skingringsförbud.

För skadestånd på grund af gerning, som i lag är belagd med straff, *ege* ock Rätten förordna om qvarstad å den tilltalades egendom till belopp, Rätten finner skäligt.

I öfrigt skall i fråga om qvarstad *och* skingringsförbud, hvarom nu är sagdt, gälla hvad om enahanda åtgärder i tviste- och utsökningsmål finnes stadgadt.

Om qvarstad å tryckt skrift stadgas i tryckfrihetsförordningen.

35 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Är embets- eller tjänsteman tilltalad för brott, som kan medföra afsättning från embete eller tjänst, och förekomma sannolika skäl att han begått brottet, eger Rätten besluta, att han skall afhålla sig från utöfning af embetet eller tjänsten, till dess annorlunda varder förordnad. Om sådant beslut skall hans närmaste förman ofördröjligen underrättas.

(Utskottets förslag.)

Är embets- eller tjänsteman tilltalad för brott, som kan medföra afsättning från embete eller tjänst, och förekomma sannolika skäl att han begått brottet, *ege* Rätten besluta, att han skall afhålla sig från utöfning af embetet eller tjänsten, till dess annorlunda varder förordnad. Om sådant beslut skall hans närmaste förman ofördröjligen underrättas.

36 §.

I Rättens beslut om häktning, om häktad persons qvarhållande i häkte, om reseförbud, om qvarstad och om skingringsförbud, så ock om embets- eller tjänstemans skiljande från utöfning af embete eller tjänst, medan han står under tilltal, må den tilltalade söka rättelse genom särskilda besvär.

I dessa mål vare klagan ej inskränkt till viss tid, och gånge beslutet i verkställighet utan hinder af förd klagan.

samt

- 2) i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t förordna, att de skriftliga bevis och besked, som i 4 och 5 §§ af första kapitlet, 15, 26 och 27 §§ af andra kapitlet samt 10 § af tredje kapitlet uti lagen angående vissa delar af rättegången i brottmål omförmälas eller förutsättas, må utan afgift meddelas.

Stockholm den 2 April 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af Herr *Bergström*: »Det lärers väl i verkligheten ytterst sällan förekomma, att åtal å brott varder genom laga kraft egande beslut afdömdt, utan att målseganden blifvit i målet hörd; men der sådant fall någon gång inträffar, bör beslutet, i hvad det innefattar pröfning af brottets verklighet och den tilltalades skuld, icke, på sätt i 1 kap. 13 § af ifrågavarande lagförslag sägs, ega bindande verkan i fråga om målsegandens rätt till skadestånd. För min del har jag därför icke kunnat godkänna lydelsen af nämnda §, utan ansett densamma böra lyda som följer:

13 §.

Är åtal å brott genom laga kraft egande beslut afdömdt, skall, *derest målseganden varit i målet hörd*, beslutet, i hvad det innefattar pröfning af brottets verklighet och den tilltalades skuld, ega bindande verkan i fråga om målsegandens rätt till skadestånd;»

af Herr *Claëson*, med hvilken Herrar *H. Andersson* i Nöbbelöf och *A. Huss* instämt, Herr *H. Andersson* hvad anginge Herr *Claësons* hemställan i punkten 2:o samt Herr *Huss* beträffande samme reservants hemställan i punkterna 2:o och 3:o:

»Ifrån utlåtandet är jag sålunda skiljaktig, att jag för min del vördsamst hemställer:

1:o att på de af Högsta Domstolen anförda grunder sista punkten i 1 kap. 5 § ur lagförslaget uteslutes;

2:o att, till förebyggande deraf att, om någon kort före redan utsatt ting blifvit häktad å en på långt afstånd från allmänt ransakningshäkte belägen ort, inom hvilken ransakning skall ske och häkte finnes, den häktade skall, till onödig kostnad för statsverket och onödigt lidande för den häktade såväl genom fördröjd ransakning som lång forsling under tilläfventyrs svåra väderleksförhållanden, före första ransakningen till allmänt ransakningshäkte införas, första punkten i 3 kap. 12 § må erhålla följande lydelse:

»Den, som blifvit häktad, skall så snart ske kan föras till allmänt ransakningshäkte för den ort, der ransakningen bör förrättas, derest ej i nämnda ort annat häkte finnes samt ting infaller inom tid, som ej med tjugofyra timmar öfverstiger den, hvilken åtgår för fångens forslande till och från förstnämnda häkte»; samt

3:o att, då den af Nya Lagbredningen i dess principbetänkande uttryckta åsigt, att anmärkningsvärd förkortning i den för första ransakningen

å landet med häktad person bestämda tid af 21 dagar från det ransakning hos domaren äskats icke borde ske, enligt min mening, är ett på praktisk erfarenhet grundadt, riktigt omdöme, då berörda tids inskränkande ända till tio dagar ofta skall hafva till följd ej blott onödigt förspillande af tid och kostnad, utan ock förökadt lidande för den häktade, derigenom att ransakningen icke kan blifva fullständigt beredd till första ransakningstillfället, samt fallet af verkligt oskyldigs häktande, för hvars skull den korta tidsbestämelsen väl hufvudsakligen i lagförslaget inrymts, om ock det ej kan sägas ligga utom möjlighetens gräns, dock med de nya garantier deremot, som lagförslaget innehåller, lärer blifva något så utomordentligt sällsynt, att det ej berättigar införande af ett i öfrigt opraktiskt och stora olägenheter medförande stadgande, den i 3 kap. 18 § förekommande tid af tio dagar utbytes mot femton dagar;»

af Herr *Hasselrot* mot vissa delar af motiveringen, samt

af Herr *Lindahl*.

Herrar *G. H. Stråle* och *Smedberg* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.

RÄTTELSE

i Lag-Utskottets utlåtande N:o 53.

Sid. 11, rad. 5 uppfifrån *stör:* kunnat
läs: kunna
